

RECENSIONER

Att behandla äldre som har Parkinsons sjukdom

Den äldre parkinsonpatienten. Utredning, diagnostik och åtgärder för individuellt omhändertagande. 87 sidor.

Författare: Johan Löck, Ann-Kathrine Granérus, redaktörer.

Förlag: Svensk geriatrisk förening; 2008. ISBN 978-91-633-3692-2.

Recensent: Christer Nilsson, docent, överläkare, verksamhetsområde kognitiv medicin, Universitetssjukhuset i Lund.

Den äldre parkinsonpatienten är en behändig liten bok som tar upp ett angeläget men ofta förbisett ämne. Mycket av tillgängliga behandlingsanvisningar för Parkinsons sjukdom fokuserar på patienter med insjuknandeålder mellan 50 och 60 år. Incidensen av Parkinsons sjukdom ökar dock med åldern, vilket gör att faktorer som komorbiditet, tolerans för läkemedel och normala åldrandefaktorer får stor betydelse för behandling och omvårdnad.

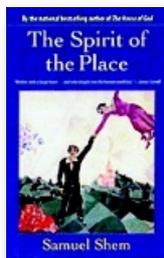
Samtidigt kan jag inte låta bli att reflektera över hur svårt det är att definiera begreppet »äldre«. De flesta av de problem som beskrivs i boken förekommer oavsett ålder, och en 75-åring med Parkinsons sjukdom kan i övrigt vara frisk och dra nytta av de flesta av tillgängliga behandlingsmetoder.

Den aktuella boken får anses ge en relativt komplett översikt av diagnostik, behandling och omvårdnad vid Parkinsons sjukdom hos äldre. Målgruppen är främst icke-specialiserad personal från alla yrkeskategorier inom sjukhus, primärvård och kommunal verksamhet. Alla aspekter tas upp, från diagnostik till anhörigas situation, och boken har verkligen ett multiprofessionellt förhållningssätt. Språket är lättförståeligt och texterna kortfattade med föredömligt få, men relevanta, referenser per ämnesområde.

Några av kapitlen är utmärkta sammanfattningar av svåra ämnen, t ex sömnstörningar respektive komorbiditet hos den äldre parkinsonpatienten. Ofta ges

konkreta behandlingsrekommendationer, men jag saknar i flera fall anvisningar kring dosering av de föreslagna läkemedlen. Kapitlet om differentialdiagnostik är sakligt och korrekt men kunde ge mer konkret handledning i hur man i praktiken skiljer på de olika parkinsonistiska tillstånden hos just äldre. En ytterligare anmärkning är att författarna borde ha läst varandras kapitel noggrannare för att undvika diskrepanser i framställningen. Olika besked ges således om användningen av neuroleptika vid Parkinsons sjukdom och både termen Lewy body demens och demens med Lewy bodies används.

Detta är anteckningar i marginalen. Jag kan varmt rekommendera denna praktiska handbok för all vårdpersonal som kommer i kontakt med den äldre parkinsonpatienten. ■

Läkaren som del av lokalsamhället

The Spirit of the place. 334 sidor.

Författare: Samuel Shem (pseudonym för Stephen J Bergman).

Förlag: The Kent State University Press; 2008. ISBN 978-0-87338-942-6.

Recensent: Jonas Nordquist, fil dr, medicinsk pedagog, Karolinska institutet och Karolinska Universitetssjukhuset.

Hur är det att vara primärvårdsläkare i ett mindre samhälle? Att se ett lokalsamhälles ofta blankpolerade yta, och samtidigt känna till en ocean av hemligheter om människorna som läkaren både träffar i jobbet och kan stöta på privat är en konst. Var går gränsen mellan en läkares professionella och privata liv i ett mindre samhälle?

»The Spirit of the place« är en bok om internmedicinaren Orville Rose som kommer hem till det samhälle där han växte upp efter moderns bortgång. Enligt vissa villkor i moderns testamente måste han stanna kvar i ett år och 13 dagar för att få ut hela sin berättigade del av arvet. Dr Rose bestämmer sig därför för att stanna och börjar arbeta som primärvårdsläkare på en lokal praktik. Gamla sociala band och släktskapsför-

hållanden gör inte livet som lokal läkare enklare.

Boken berör viktiga teman som relationen mellan läkare och patient i ett lokalsamhälle, läkares sociala roll i samhället, kraven på bred kompetens som en primärvårdsläkare måste ha, den ständigt närvarande rädslan för felbehandlingar och inte minst hur beroende en primärvårdsläkare är av »mandat« från lokalbefolkningen. Boken adresserar tydligt frågan om den enskilde läkares situation i det lokala samhället.

Stephen J Bergman, under författarnamnet Samuel Shem, blev mycket omtalad efter sin bok »House of God«, som kom ut 1978. Denna bok beskrev genom sin ironi och mörka humor de brutala och inhumana förhållanden som präglade AT-läkarnas vardag vid Beth Israel i USA. »House of God« var mycket kontroversiell när den kom ut, särskilt bland de mer etablerade och seniora läkare som var föremål för bokens vassa kritik och satir. Den har lästs av generationer av läkare och sålts i över 2 miljoner exemplar samt översatts till mer än 30 språk.

Bergman/Shem har skrivit flera andra böcker om läkare under utbildning, bl a ST-utbildning i psykiatri i boken »Mount Misery« från 1996. Stephen J Bergman är psykiater, utbildad vid Harvard Medical School och i Oxford. »The Spirit of the place« från 2008 är han senaste bok, och den har redan fått stor uppmärksamhet. Boken har tilldelats flera prestigefyllda priser, bland annat fick den »The best book 2008 award« i kategorin Fiction and literature och The Arnold P Gold foundations utmärkelse för viktiga insatser inom humanism-in-medicine.

Boken är mycket angelägen då den på allvar tar sig an att uppmärksamma primärvårdens betydelse för, och utmaningarna att vara läkare i, ett mindre samhälle. Inom de större sjukhusen kan ibland perspektivet av läkares roll som del av samhället och den direkta närheten till patienterna bli mindre framträdande. Boken blir därför viktig för att åter påminna om detta.

»The Spirit of place« angår läkare i allmänhet, och primärvårdsläkare i synnerhet. Den borde också vara obligatorisk läsning för alla läkarkandidater. Boken är mycket välskriven och har stora litterära kvaliteter genom författarens språkdräkt och den psykologiska komplexitet som ger liv och djup åt romanens karaktärer. Bokens stora förtjänst är att den väcker många frågor, men några färdiga svar eller lösningar lämnas inte. Att söka sådana blir en uppgift för läsaren. ■